

GERECHT IN EERSTE AANLEG VAN CURAÇAO

VONNIS

in de zaak van:

1. de stichting
FOUNDATION CLEAN AIR EVERYWHERE,
2. **Cornelis Gerrit van Berge,**
3. **Rubinah M. Bemardina,**
4. **Victor Daantje,**
5. **Veronique Isabella Dekker,**
6. **Roald Dekker,**
7. **Wilhelmina Johanna Dekker,**
8. **Arthur Donker,**
9. **Nellisson G. Medina,**
10. **Johan Fitzgerald van Megesen,**
11. **Gerrit Arie Mulder,**
12. **Jocelyn B.P. Plaatte,**
13. **Sanne Soeria Santoso,**
14. **Yvonne Smolders van Scheers,**
15. **Martinus Laurens Verkade,**
16. **Marcelo Zimmerman,**
17. **Arnold Duller,**
18. **Britt Heuts,**
19. **Merenciana Eg'daranelys,**
20. **Jan Fokkelman,**
21. **Jeanette Philipps Molina,**
22. **Milva Koeiman,**
23. **Inesia Nilensha,**
24. **Panther Usheley Basilo,**
25. **Romke Jonker,**
26. **Ruthmilda J. Cicilia,**
27. **Sonia M. Doran Agustien,**
28. **Stanley Bodok,**
29. **Tremus Fabienne Augustina,**
30. **Ludmila Wilson,**

gevestigd respectievelijk wonende te Curaçao,
eisers,

gemachtigden: mr. S.A. in 't Veld en mr. P.E.A.L.M. van de Laarschot,

tegen

de openbare rechtspersoon
HET LAND CURAÇAO,

gevestigd in Curaçao,
verweerder,

gemachtigden: mr. W.R. Flocker en mr. E. Kleist,

zaaknummer: CUR201601517
vonnisdatum: 14 januari 2019

in welke zaak zich hebben gevoegd

de naamloze vennootschap
REFINERIA DI KORSOU N.V.,
de besloten vennootschap
CURACAO REFINERY UTILITIES B.V.,
gevestigd te Curaçao,
gevoegde partij,
gemachtigden: mr. W.R. Flocker en mr. E. Kleist,

en

de besloten vennootschap
REFINERIA ISLA CURAÇAO B.V.,
gevestigd te Curaçao,
gevoegde partij,
gemachtigden: mr. L.M. Virginia en mr. T.L. Claassens.

Partijen zullen hierna ook de stichting (eiseres sub 1), het Land, RdK, CRU en Isla genoemd worden.

1. Het procesverloop

1.1. Het procesverloop blijkt uit:

- het incidenteel vonnis van 5 maart 2018 en de daarin genoemde processtukken;
- de conclusie van antwoord van RdK en CRU, met producties;
- de conclusie van antwoord van Isla, met producties;
- de conclusie van repliek, met producties;
- de conclusie van dupliek van het Land;
- de conclusie van dupliek van RdK en CRU, met producties;
- de conclusie van dupliek van Isla, met producties.

1.2. Vervolgens is vonnis bepaald.

2. De feiten

Partijen

2.1. De stichting stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het oplossen, terugdringen en voorkomen van milieuproblemen in Curaçao, waaronder begrepen de luchtkwaliteit.

2.2. De overige eisers zijn woonachtig in het gebied benedenwinds het industrieterrein aan het Schottegat.

zaaknummer: CUR201601517

vonnisdatum: 14 januari 2019

2.3. Op dat industrieterrein is onder andere een raffinaderij gevestigd, die wordt geëxploiteerd door Isla. Isla is een (indirecte) dochtervennootschap van Petroleos de Venezuela S.A. (PDVSA), die de raffinaderij huurt van RdK. Deze huurovereenkomst eindigt eind 2019.

2.4. Op genoemd industrieterrein is ook de zogenoemde BOO-centrale gevestigd, die door CRU wordt geëxploiteerd.

2.5. Het Land is aandeelhouder van RdK en CRU.

2.6. Op het industrieterrein worden ook andere bedrijfsmatige activiteiten verricht. Onder andere zijn er twee centrales van Aqualectra gevestigd.

Vergunningen

2.7. In het kader van de bedrijfsvoering van de raffinaderij en de BOO-centrale worden fossiele brandstoffen verwerkt, hetgeen leidt tot uitstoot in de lucht van verschillende stoffen.

2.8. Bij besluit van 10 juli 1997 heeft (de rechtsvoorganger van) het Land op grond van de Hinderverordening Curaçao 1994 een hindervergunning aan (de moedervennootschap van) Isla verstrekt. Deze vergunning bevat onder meer de volgende passage:

1.2 De hindervergunning wordt verleend voor de duur van de huurovereenkomst tussen PDVSA en [RdK], echter onder de volgende voorwaarden:

a. Om de vijf jaar worden de voorschriften aan een evaluatie onderworpen. Hiertoe dient de vergunninghouder aan het bestuurscollege van het eilandgebied Curaçao de volgende informatie voor te leggen:

- een evaluatie van de milieuverbetering ten gevolge van de uitgevoerde IRUP [een in de huurovereenkomst met PDVSA afgesproken investeringsprogramma: "ISLA Refinery Upgrading Program"; toevoeging gerecht] en andere projecten;
- een bedrijfsmilieuplan (BMP), waarin onder andere is opgenomen de fasering in de tijd van de uitvoering van de in attachment "F" genoemde maatregelen voor de middellange en lange termijn, alsmede het effect hiervan op de milieukwaliteit;
- een beschrijving van een door vergunninghouder ingevoerd en gecertificeerd bedrijfsmilieuzorgsysteem (BIM), opgesteld in overleg met de milieudienst Curaçao.

b. Op basis van de evaluatie krachtens artikel 1.2.a, kan het bestuurscollege van het eilandgebied Curaçao van de vergunninghouder eisen dat deze in het eerste kwartaal van het vijfde jaar na datum van de verlening van deze in de vergunning een verzoek indienen voor het aanpassen van de onderhavige vergunning voor bepaalde onderdelen van de raffinaderij dan wel voor een revisievergunning voor de gehele raffinaderij.

2.9. De hindervergunning bevat onder andere een hoofdstuk gewijd aan voorwaarden voor "emissies naar de lucht". Een uitwerking van die voorwaarden is opgenomen in Attachment F, dat in de vergunning als volgt wordt omschreven:

Milieuregelgeving zoals aan deze vergunning gehecht in de vorm van Attachment "F", dat gezamenlijk ontwikkeld is teneinde zekerheid te hebben dat de regelgeving op het milieugebied economisch realistisch is en past in de opzet van de raffinaderij. PDVSA stemt ermee in om zich te houden aan Attachment "F".

Attachment F bevat een tabel met maximale hoeveelheden van bepaalde stoffen bij wijze van "ambient air quality standards" (AAQS). Deze normen

zaaknummer: CUR201601517

vonnisdatum: 14 januari 2019

are judged necessary, with an adequate margin of safety, to protect the public health. Such standards are subject to revision, and additional standards may be promulgated as deemed necessary to protect the public health and welfare.

Voor zwaveldioxide (SO₂) geldt een norm van 80 µg/m³ als jaargemiddelde en een 24-uursgemiddelde voor maximaal 1 keer per jaar van 365 µg/m³. Voor fijnstof gelden normen van respectievelijk 75 µg/m³ en 150 µg/m³ (voor maximaal 18 dagen per jaar).

Attachment F bevat verder de volgende passage:

An owner of operator of the first source to be licensed in an area under this regulation shall not be allowed to consume the entire available AAQS. The ESC [Milieudienst Curaçao; toevoeging gerecht] in negotiation with the owner of operator shall determine the maximum allowable pollutant concentrations for such a source.

2.10. Bij besluit van 15 mei 1998 heeft ook (de rechtsvoorganger van) CRU een hindervergunning verkregen. De hiervoor vermelde Attachment F is ook op deze vergunning van toepassing. Voor CRU geldt een "jaargemiddelde maximale uitwerp van SO₂" van "114 metrische ton/dag". De norm voor uitstoot van fijnstof is gelijk aan die voor Isla. De vergunning bepaalt onder andere dat CRU "periodiek" zal deelnemen aan overleg met de Milieudienst Curaçao

over mogelijkheden tot beheersing van milieuverontreiniging, waarbij ook andere emitenten worden betrokken om de milieudoelstellingen in Attachment F te bereiken.

2.11. De in de hindervergunning van Isla voorziene evaluaties en revisies hebben niet plaatsgevonden.

Onderzoeken en procedures

2.12. In 2004 heeft DCMR in een onderzoeksrapport onder ander het volgende opgemerkt:

Milieukwaliteit

Er is en blijft voorlopig wel sprake van 'non attainment areas' waar luchtkwaliteitseisen worden overschreden. Derhalve wordt nadrukkelijk aanbevolen om in ieder geval het probleem niet te verergeren en - for the time being - een bouwverbod of te kondigen in de 'non attainment areas', althans voor woonbebouwing en voor voorzieningen met buitenactiviteiten met een hoog inspanningsniveau. Op lange termijn is het gewenst om te voldoen aan de internationale normen voor luchtkwaliteit.

1. De belasting met zwaveldioxide en zwevend stof (uit schoorstenen en van fakkels) is nog niet verminderd, maar deels wel verschoven. In het nabijgelegen Marchena en omgeving (Veeris, Heintje Kool) is en blijft sprake van een ontoelaatbare overschrijding van in ieder geval zwaveldioxide, met consequenties voor de ernst en het aantal luchtwegklachten. Aanvullend wordt een aantal verder weg gelegen gebieden nu ook continu belast (St Michiel e.o.) door de nieuwe - hoge - schoorsteen. Naar verwachting vindt ook daar normoverschrijding plaats voor zwaveldioxide en fijn stof (PM₁₀, PM_{2,5}), althans naar internationale maatstaven, zodat ook hier rekening moet worden gehouden met gezondheidseffecten.

[...]

Geadviseerd wordt om in het 1e halfjaar 2005 besluiten te nemen over :

- Een evaluatie van de recente incidenten (Noot: waaronder de brand van 18 november j.l.) en noodzakelijke vervolgacties waaronder een incident management systeem;
- De "terms of reference" voor de Strategische oriënterende studie;